

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over de ontwerpen van wet tot goedkeuring van de op 23 September 1910 te Brussel tusschen Nederland, Duitschland, Argentinië, Oostenrijk-Hongarije, België, Brazilië, Chili, Cuba, Denemarken, Spanje, de Vereenigde Staten van Amerika, Frankrijk, Groot-Britannië en Ierland, Griekenland, Italië, Japan, Mexico, Nicaragua, Noorwegen, Portugal, Rumenië, Rusland, Zweden en Uruguay gesloten verdragen tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring en hulp en berging, met bijbehorend protokol van onderteekening. (18 Tweede Kamer.)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

In antwoord op het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs over deze wetsontwerpen hebben de ondergetekenden de eer het volgende mede te deelen.

Dat door het aanvaarden van de beide verdragen, ter Brusselsche conferentie tot stand gekomen, de *noodzakelijkheid* zoude zijn geboren ons Wetboek van Koophandel op dit punt in over eenstemming te brengen met den inhoud dier tractaten, kan door de Regeering geenszins worden toegegeven. Dankbaar voor de gelegenheid haar geboden om haar standpunt in deze nogmaals duidelijk uiteen te zetten, vertrouwt de Regeering, dat de Eerste Kamer, na kennismeming van de nadere verklaring der zienswijze van ondergeteekenden, hunne opvatting zal willen billijken en als de juiste erkennen.

Wat toch is het geval?

Met het oog op de bekende strijdvraag omtrent de rechtskracht van verdragen ten opzichte van de burgers der contracterende Staten, was het indienen van een ander wetsontwerp, naast die tot goedkeuring van de beide tractaten, voorzeker onnoodig en zelfs ongewenscht. Wel wordt de leer, dat eene nadere wet vereischt is om den burger te binden aan het gesloten tractaat, door verscheidene uitnemende juristen te onzent verdedigd, maar, wanneer de gelegenheid zich heeft voorgedaan om in die quaestie partij te kiezen, heeft steeds zoowel de wetgevende als de rechterlijke macht partij gekozen tegen de zooeven vermelde leer. Steeds werd aangenomen en beslist, dat die leer niet in de Grondwet was nedergelegd, met het daarin vervat beginsel in strijd was. Zoolang onze Grondwet op dit punt ongewijzigd blijft en zoolang de uitspraken der tot oordeelen bevoegde organen niet wijziging hebben ondergaan, is het, naar de overtuiging der ondergeteekenden, der Regeering plicht de heerschende opvatting te volgen en na te leven.

Zoo moeten wij dus aannemen, dat de beide tractaten — worden zij door Nederland geratificeerd — ook zonder nadere wet, recht scheppen ten aanzien van den Nederlandschen burger, dat ieder van beide te zijner tijd door den rechter hier te lande zal moeten worden toegepast.

Is dus met het oog op de bekende strijdvraag eene wijziging van het Wetboek van Koophandel niet noodig, ook ter wille van de rechtszekerheid is die wijziging niet vereischt. Door de toepasselijkheid in het Nederlandsch zeerecht van de beide tractaten kan allerm minst onzekerheid ontstaan. Beide tractaten toch geven zeer nauwkeurig de gevallen aan, waarin zij toepassing zullen vinden (art. 12 aanvaringsverdrag en art. 15 hulp- en bergingsverdrag). De rechter weet dus, dat hij in die gevallen alleen de regelen van de tractaten zal moeten toepassen, dat in andere gevallen hij uitspraak zal moeten doen naar ons eigen nationaal recht. Zoo ooit, dan is bij deze tractaten het internationaal rechtsgebied scherp afgescheiden van het nationale.

Ter wille van de rechtszekerheid is mitsdien wijziging van het Wetboek van Koophandel evenmin vereischt.

Noodzakelijk is die wetswijziging ten gevolge van het aanvaarden der verdragen derhalve niet; zij vormt slechts één schakel in de lange keten van *desiderata* ten opzichte van de verjonging van ons zeerecht. De *wenschelijkheid* van herziening van het zeerecht op het stuk van hulp en berging en van aanvaring wordt door ondergeteekenden allerm minst ontkend, doch daartegenover staat, dat op tal van punten die herziening van meer dringend en gewichtig belang is te achten, en dat, ware zij thans aan de goedkeuring van de beide verdragen vastgekoppeld, de spoedige totstandkoming dier goedkeuring in ernstig gevaar ware gebracht.

Had de Regeering thans wijziging voorgesteld van het Wetboek van Koophandel op dit stuk, zij had dus gevaar geloopt de tijdige ratificatie der beide verdragen te doen mislukken, en tevens zou zij den indruk hebben gevestigd, alsof naar hare meening het oude Wetboek op geen punt zóó dringend herziening behoefde als juist ten aanzien van de beide betrekkelijk minder gewichtige onderwerpen dezer verdragen.

Ook wanneer het Nederlandsch zeerecht op de hoogte van onzen tijd zal zijn gebracht en dus de nationale regeling betreffende de hulp en berging en de aanvaring in overeenstemming met den inhoud der tractaten zal zijn vastgesteld, zal de rechter zich niet gesteld zien voor de moeilijkheid, waarvan het Voorloopig Verslag gewaagt, n.l. te beslissen welke van beide regelingen hij zal hebben toe te passen. Zooals hierboven gezegd, de inhoud van de verdragen zelf zal hem steeds den weg wijzen; zij verklaren uitdrukkelijk in welke gevallen het tractatenrecht, in welke het nationale recht moet worden toegepast. De tractaten blijven staan naast de codificatie, evenals het Rechtsvorderingstractaat van 17 Juli 1905 staat naast ons Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Zij brengen dus niet wijziging in het Tweede Boek van het Wetboek van Koophandel, zij beperken alleen de toepasselijkheid van zijne bepalingen ten aanzien van bepaalde gevallen.

Dat nu de beide verdragen inderdaad verbetering aanbrengen, kan moeilijk worden betwist; met groote zorg voorbereid en na ampele besprekingen tusschen tal van deskundigen op het gebied van het zeerecht vastgesteld, zijn de tractaten inderdaad te beschouwen als bevattende al wat het modern rechtsbewustzijn op dit stuk eischt.

En men behoeft waarlijk niet een leek te zijn om, zooals het Voorloopig Verslag zegt, het bevorderen van internationale eenvormigheid in al hetgeen het verkeer ter zee raakt, als eene wenschelijke zaak te beschouwen. Zoo is het ook geenszins als een nadeel aan te merken, indien onze herziening van het oude zeerecht de voetstappen drukt van het internationale recht, dat te Brussel is of zal worden vastgesteld.

Ook in andere landen doet men het nationale zeerecht aansluiten aan het internationale.

Maar daardoor ontstaat dan nog niet, zooals het Voorloopig Verslag zegt, „de vreemde toestand, dat een gedeelte van het Tweede Boek van ons Wetboek van Koophandel staat in een tractaat met Franschen tekst”. Het Tweede Boek zal dan, evenals thans, zijn een in de Nederlandsche taal gesteld deel van een Nederlandsch Wetboek; alleen zal op eenige punten zijn materiele inhoud overeenstemmen met dien van de verdragen.

Wat betreft de opmerking dat door aan te nemen de bindende kracht van een verdrag zoude ontstaan, wat genoemd is een „misverstand dat de Nederlandsche Staatsburgers een Staatsbevel ontvangen in de Fransche taal”, verliese men niet uit het oog, dat, vermits het de bedoeling is van het verdrag van toepassing te zijn op de verhoudingen tusschen de private personen onderling, men aan die consequentie niet kan ontkomen,

Eindverslag der Commissie van Rapporteurs over de wetsontwerpen nos. 18 en 69.

wil men zich niet ten eenenmale afsnijden van de internationale gemeenschap; dat hetzelfde geldt voor tal van andere Staten, waar evenmin als te onzent Fransch de landstaal is; en eindelijk, dat daarom door bij de bekendmaking van het tractaat in het *Staatsblad* eene Nederlandsche vertaling er van te voegen, bekendheid met den inhoud en de betekenis van het verdrag alom in den lande verzekerd wordt.

De uitspraak van den Raad voor de Scheepvaart te Amsterdam, in het Voorloopig Verslag vermeld, kan allerminst worden aangemerkt als een bewijs van onzekerheid ten aanzien van het zeerecht. Zij betreft de publiekrechtelijke vraag, welke schepen ten opzichte van het Staatstoezicht als Nederlandsche schepen zullen moeten worden aangemerkt, en de leemte in de Schepenwet, waarop zij steunt, werd ook reeds bij de wet van 23 September 1912 (*Staatsblad* n°. 305) aangevuld. Tusschen die uitspraak en het Tweede Boek van het Wetboek van Koophandel bestaat geen juridiek verband.

In het Voorloopig Verslag wordt het denkbeeld geopperd, dat over tractaten, tot zekere categorie behoorend, de Raad van State worde gehoord, vóórdat zij worden gesloten. Die categorie van tractaten wordt aangeduid als de verdragen, „waarbij wettelijke rechten geregeld worden”. Het is den ondergeteekenden niet volkomen duidelijk, of hiermede zijn bedoeld de tractaten in de Grondwet aangegeven als verdragen „wettelijke rechten betreffende”. Aannemend echter, dat zulks het geval is, gelooven zij, en met name de eerstondergeteekende, wiens Departement meer in het bijzonder bij deze vraag betrokken is, dat het niet wenschelijk zoude zijn, het geregeld hooren van den Raad van State ten aanzien van die verdragen te bevorderen. Zij zouden veeleer die practijk niet aanbevelenswaard achten, daar zij een groote vertraging in de onderhandelingen over verdragen zoude veroorzaken. Meent men, dat het hooren van den Raad van State onmiddellijk vóór de sluiting, dus na de totstandkoming van het definitief ontwerp, moet geschieden, dan wenschen de ondergeteekenden te wijzen op de sluiting van verdragen op conferentie's, waarbij dikwijls tusschen het oogenblik waarop het definitief ontwerp gereed is, en dat waarop de onderteekening bepaald is, slechts weinige dagen verlopen.

Om den Raad van State te hooren ontbreekt dan niet alleen alle tijd, maar ook alle aanleiding. Immers slechts in de uiterste noodzakelijkheid zoude eene Regeering er toe overgaan, na de opstelling van het definitief ontwerp nog wijzigingsvoorstellen te doen en daarvoor de verkregen overeenstemming in gevaar te brengen. Het is in de personen dergenen die zij naar zoodanige conferentie's afvaardigt, dat de Regeering den waarborg vindt, dat de vaststelling van het door tractaten totstandkomend recht met de noodige zorg geschiedt. Zeer gaarne zal de Regeering in overweging nemen het in het Voorloopig Verslag gedaan verzoek, om eventueele vóórontwerpen van tractaten in de *Staatscourant* te doen plaatsen, ten einde belanghebbenden in de gelgenheid te stellen te bevoegder plaatse tegen hunnen inhoud bedenkingen te opperen.

Daarnaast zou opneming in het *Oranjeboek* van Buitenlandsche Zaken, en naar omstandigheden in de *Handelsberichten*, als voor dit doel bevordelijk kunnen worden genoemd.

Wat ten slotte betreft de klacht over te late indiening van de wetsontwerpen, blijven de ondergeteekenden bij hetgeen door hen dienaangaande reeds in de stukken en bij de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer der Staten-Generaal is opgemerkt.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Minister van Justitie,
E. R. H. REGOUT.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 3 Januari 1913.

FRANSSSEN.
VAN DER MAESEN DE SOMBREFF.
WOLTJER.
VERHEIJEN.
KRAUS.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot goedkeuring van het op 18 November 1911 te Brussel tusschen Nederland en België gesloten verdrag, betreffende aanwijzing van het station *Esschen* als overgangsstation. (69 Tweede Kamer.)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

De in artikel 7 van het op 18 November 1911 te Brussel tusschen Nederland en België gesloten verdrag betreffende aanwijzing van het station *Esschen* als overgangsstation voorkomende woorden „aussitôt que faire se pourra” beteekenen niet dat bijzondere spoed moet worden betracht ter verkrijging van de bekrachtiging van dit verdrag. Is er eene aanleiding, die spoedige ratificatie van een verdrag wenschelijk maakt, dan wordt daarin de bekrachtiging gewoonlijk aan eenen termijn gebonden, terwijl de redactie van artikel 7 juist gebruikelijk is, wanneer dit niet het geval is.

Waar de indiening van het onderhavige wetsontwerp dus geenen bijzonderen spoed eischte, veroorlooft de eerstondergeteekende zich ter zake van de klachten over de late indiening daarvan de reeds eerder door hem verkondigde meening te herhalen, dat de opportuniteit van het tijdstip van indiening van het ontwerp eener goedkeuringswet door Harer Majesteits Regeering moet worden beoordeeld.

Daaraan zij toegevoegd dat in het algemeen bij het vragen van de parlementaire goedkeuring steeds groote spoed wordt betracht. Bij wetsontwerpen als het onderhavige, waarbij meer dan één Minister is betrokken, zal hiermede echter onvermijdelijk in elk geval veel tijd gemoeid zijn.

De ten aanzien van wetsontwerp n°. 18 gemaakte opmerkingen zullen bij de behandeling daarvan worden beantwoord.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Minister van Waterstaat,
L. H. W. REGOUT.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 30 December 1912.

FRANSSSEN.
VAN DER MAESEN DE SOMBREFF.
WOLTJER.
VERHEIJEN.
KRAUS.